

UDK 349.2

Vođenje knjige poslovnih udjela i knjige odluka društva s ograničenom odgovornošću

Božo Prelević, dipl. iur.

Propisi

Vođenje knjige poslovnih udjela i knjige odluka, jedna je od obveza uprave društva s ograničenom odgovornošću. Autor u stručnom članku daje prikaz odredbi Zakona o trgovačkim društvima koje uređuju minimalni obvezni sadržaja knjige poslovnih udjela, oblik knjige poslovnih udjela i knjige odluka te prikaz kazni za prekršaj predviđenih u slučaju nepridržavanja zakonskih odredbi o vođenju, obliku i sadržaju ovih knjiga. Članak sadrži i primjer knjige poslovnih udjela, popisa članova društva, zahtjeva za upis i uvid u knjigu poslovnih udjela i knjigu odluka te knjige odluka sa primjerima iz sudske prakse.

1. Uvod

Jedna od brojnih obveza uprave društva s ograničenom odgovornošću jest i vođenje knjige poslovnih udjela i knjige odluka društva. Ove obveze uprave društva s ograničenom odgovornošću određene su Zakonom o trgovačkim društvima¹ (u nastavku teksta: Zakon). Podredno, na odgovornost za obveze uprave društva s ograničenom odgovornošću primjenjuju se odredbe o odgovornosti iz Zakona o obveznim odnosima² (u nastavku teksta: ZOO).

Vođenje knjige poslovnih udjela i knjige odluka predstavljaju zakonske obveze koje terete upravu društva s ograničenom odgovornošću, ali ne i upravu dioničkih društava³. Naime, kada se radi o dioničkim društvima, uprava dioničkog društva vodi knjigu dionica, a budući da je sjednicama skupštine dioničkog društva obvezno prisutan javni bilježnik, ne postoji potreba vođenja posebne knjige odluka dioničkog društva, jer se sve odluke skupštine dioničkog društva navode u zapisniku sa glavne skupštine kojeg sastavlja javni bilježnik⁴ i koje se također moraju čuvati u arhivi društva. Kako se u praksi

često događa da uprave društva s ograničenom odgovornošću nisu u potpunosti upoznate sa svojim obvezama u vezi vođenja knjige poslovnih udjela i knjige odluka, u nastavku dajemo prikaz pravila iz Zakona koja uređuju ovu obvezu uprave, sadržaj knjige poslovnih udjela i knjige odluka, kao i posljedice za upravu društva s ograničenom odgovornošću u slučaju nepridržavanja zakonskim odredbama.

2. Poslovni udio

Radi pravilnog razumijevanja materije najprije je potrebno razjasniti temeljne pojmove, kao što su: poslovni udjel, prava i obveze člana društva s ograničenom odgovornošću, stjecanje poslovnog udjela i dr., o čemu smo više pisali i u jednom od prošlih brojeva RiPup-a⁵.

2.1. Poslovni udjel

Možda je najbolji odgovor na pitanje što je poslovni udio dala sudska praksa.

Iz sudske prakse – Odluka Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske, br. Pž-7475/04 od 6. veljače 2007.:

“... Poslovnim udjelom smatra se ukupnost prava i obveza kao jedinstvene cjeline koji pripadaju određenom članu društva...”

1 Nar. nov., br. broj 111/93, 34/99, 52/00-Odluka USRH, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11-Kazneni zakon, 152/11-pročišćeni tekst, 111/12, 68/13 i 110/15.

2 Nar. nov., br. 35/05, 41/08, 125/11-Zakon o rokovima ispunjenja novčanih obveza i 78/15.

3 U stručnom članku je uvijek posebno naznačeno kada se nešto odnosi na dioničko društvo.

4 Čl. 286. st. 1. Zakona.

5 O poslovnim udjelima, stjecanju i prijenosu poslovnih udjela više u stručnom članku autora Prelević, Božo, “Ugovor o prijenosu poslovnih udjela”, RiPUP br. 4/2016, str. 175.

Zakonom je određeno kako u slučaju da u društvenom ugovoru nije drugačije određeno, poslovni udio člana društva određuje se prema njegovom nominalnom iznosu⁶, pri čemu se nominalni iznos poslovnog udjela određuje društvenim ugovorom.

2.2. Sadržaj poslovnog udjela

Sadržaj poslovnog udjela zapravo čini skup prava i obveza člana društva. Članska prava su npr.:

- pravo sudjelovanja u radu skupštine društva;
- pravo na obaviještenost;
- pravo glasa;
- pravo na pobijanje odluka skupštine društva;
- pravo na udio u dobiti;
- pravo na isplatu ostatka nakon provedene likvidacije društva, ili eventualnog ostatka stečane mase i dr.

Treba naglasiti kako svaki član društva može imati više poslovnih udjela. Što se tiče obveza člana društva s ograničenom odgovornošću, izdvajamo sljedeće:

- obveza unosa temeljnog uloga;
- obveza na lojalno postupanje prema društvu i drugim članovima društva i dr.

Stjecanjem poslovnog udjela stječu se odjednom sva prava i obveze koje iz njega proističu.

2.3. Stjecanje poslovnog udjela

Stjecanje poslovnog udjela u društvu s ograničenom odgovornošću može biti originarno (izvorno) i derivativno (izvedeno)⁷. Originarno stjecanje poslovnog udjela bilo bi stjecanje poslovnog udjela osnivanjem društva pa su u tom smislu originarni stjecatelji poslovnog udjela osnivači društva. Za sve druge oblike stjecanja poslovnog udjela možemo reći da su derivativni, što znači da se poslovni udio stječe temeljem pravnog posla (ugovora o prodaji i prijenosu poslovnog udjela), nasljeđivanjem, odnosno temeljem odluke državnog, ili sudskog tijela.

3. Vođenje knjige poslovnih udjela

ističemo...

Knjiga poslovnih udjela vodi se za društvo s ograničenom odgovornošću.

Kako odredbom čl. 387. st. 2., odnosno čl. 390.a Zakona, za jednostavno društvo s ograničenom odgovornošću nije predviđen nikakav izuzetak, knjiga poslovnih udjela **mora se voditi i za jednostavno društvo s ograničenom odgovornošću**. Da bi stjecatelj poslovnog udjela, odnosno član društva s ograničenom odgovornošću mogao ostvarivati članska (vlasnička) prava u društvu, potrebno je da bude upisan u knjigu poslovnih udjela.

3.1. Dužnost uprave društva s ograničenom odgovornošću

ističemo...

Knjigu poslovnih udjela u društvu s ograničenom odgovornošću dužna je voditi uprava društva.

U slučaju da uprava društva s ograničenom odgovornošću ima više članova, članovi uprave između sebe, interno, mogu odabrati jednog člana uprave koji će biti zadužen za vođenje knjige poslovnih udjela. Međutim, ova interna podjela zaduženja nema nikakvog značaja za tijela nadzora u slučaju da se knjiga poslovnih udjela ne vodi sukladno odredbama Zakona i odgovorna će biti uprava društva s ograničenom odgovornošću u cjelini, odnosno svaki član uprave, bez obzira na eventualnu internu podjelu zaduženja.

Zapravo, pri osnivanju društva s ograničenom odgovornošću, jedna od prvih obveza uprave jest uspostavljanje knjige poslovnih udjela. Uprava društva s ograničenom odgovornošću morala bi uspostaviti knjigu poslovnih udjela odmah nakon upisa društva u sudski registar. Knjiga poslovnih udjela mora se voditi ažurno, jer je u interesu same uprave, odnosno samog društva s ograničenom odgovornošću i njegovih članova, točna evidencija podataka o tome tko je član društva i koja prava, odnosno koje poslovne udjele ima pojedini od članova društva.

Treba istaknuti kako uprava društva ne mora nužno voditi knjigu poslovnih udjela u društvu. Uprava društva može vođenje knjige povjeriti i nekoj drugoj stručnoj osobi (računovodstveni ured, odvjetnički ured).

Međutim, povjeravanje vođenja knjige poslovnih udjela temeljem ugovora nekome izvan samog društva ne oslobađa upravu odgovornosti za njeno vođenje sukladno odredbama Zakona. Ipak, u ovom slučaju, ovisno o odredbama ugovora o vođenju knjige poslovnih udjela izvan društva, moguće je da članovi uprave društva u slučaju njenog nepravilnog vođenja potražuju naknadu štete od voditelja knjige poslovnih udjela.

3.2. Sadržaj i oblik knjige poslovnih udjela

Sadržaj knjige poslovnih udjela⁸ određen je Zakonom⁹. U knjigu poslovnih udjela unose se:

- tvrtka, odnosno ime i prezime, sjedište i adresa, odnosno prebivalište svakoga člana društva;
- ako je član društva pravna osoba podaci o njenom upisu u odgovarajućem registru;
- osobni identifikacijski broj člana društva;
- nominalni iznosi poslovnih udjela koje je član preuzeo i što je na temelju toga uplatio;
- eventualne dodatne činidbe koje je član dužan ispuniti prema društvu i koje je ispunio;
- obveze koje terete poslovni udio i broj glasova koje ima pri donošenju odluka članova društva;
- opterećenja i podjele poslovnih udjela te sve druge promjene.

⁸ Zanimljivo je istaknuti kako za razliku od knjige poslovnih udjela društva s ograničenom odgovornošću, sadržaj knjige dionica dioničkog društva nije određen Zakonom.

⁹ Čl. 410. st. 1. Zakona.

⁶ Čl. 409. st. 1. Zakona.

⁷ Vidjeti pod 3.7.

Primjer – Knjiga poslovnih udjela**KNJIGA POSLOVNIH UDJELA**Trgovačko društvo: AAA d.o.o. za trgovinuAdresa: Varičakova 11, Osijek

R. br.	Datum primitka prijave za upis	Tvrtka/ ime i prezime člana	Sjedište/ adresa/ prebivalište	OIB	Nominalni iznos poslovnog udjela	Uplaćeni iznos temeljnog uloga	Dodatne činidbe koje član mora ispuniti	Dodatne činidbe koje je član ispunio	Obveze koje terete poslovni udio	Broj glasova	Opterećenja poslovnog udjela	Podjela poslovnog udjela	Druge promjene	Ime i prezime osobe koja je izvršila upis
1.	23.8.2016.	AAA d.o.o.	Palmotićeva 11, Osijek	4444444433	1 poslovni udio vrijednosti 10.000,00 kn	10.000,00 kn	-	-	-	50	-	-	-	Ana Anić
2.	23.8.2016.	Toni Tonić	Plava ulica 11 Osijek	3333333333	1 poslovni udio vrijednosti 10.000,00 kn	10.000,00 kn	-	-	-	50	-	-	Poslovni udio prenesen na člana Ivu Ivić	Ana Anić
3.	16.9.2016.	Iva Ivić	Trg slobode 5, Osijek	7373737373	1 poslovni udio vrijednosti 10.000,00 kn	10.000,00 kn	-	-	-	50	-	-	-	Ana Anić

Direktor
Tvrtko Tvrtkić

Zakonom nije određen oblik u kojem se mora voditi knjiga poslovnih udjela.

ističemo...

To znači kako se ona može voditi u obliku knjige u pisanom obliku, ali i u elektroničkom obliku na računalu.

U slučaju da se knjiga poslovnih udjela vodi u elektroničkom, nematerijaliziranom obliku (na računalu), potrebno je podsjetiti kako je potrebno osigurati da se čuvaju i sve isprave na temelju kojih se vrši upis u knjigu poslovnih udjela. Razumljivo, isto pravilo vrijedi i ako se knjiga poslovnih udjela vodi u pisanom obliku.

Neki autori ističu kako je vođenje knjige poslovnih udjela u nematerijaliziranom obliku moguće organizirati na način da se osim knjige poslovnih udjela kao glavne knjige, postoje i pomoćne evidencije te zbirka isprava. U pomoćne evidencije bi se mogle voditi posebne evidencije osoba, udjela, tereta i sl. U zbirku isprava ulagale bi se npr. isprave u materijalnom obliku temeljem kojih je izvršen upis u glavnu knjigu. Treba istaknuti kako ova podjela knjige poslovnih udjela na glavnu knjigu, pomoćne evidencije i zbirku isprava nije određena Zakonom.

Primjer – Zbirka isprava za knjigu poslovnih udjela**ZBIRKA ISPRAVA ZA KNJIGU POSLOVNIH UDJELA**Trgovačko društvo: BEBEA d.o.o. za trgovinuAdresa: Ulica Ruža 5, Bjelovar

R. br.	Datum donošenja isprave	Broj isprave	Datum zaprimanja isprave u društvu	Vrsta isprave	Sadržaj isprave	Ime i prezime osobe koja je izvršila upis
1.	14.4.2014.	Ov-436/14	20.5.2014.	Ugovor o prodaji i prijenosu poslovnih udjela	Prijenos poslovnog udjela na Peru Perića	Dora Dorić
2.	15.7.2015.	Ov-565/15	20.5.2015.	Ugovor o prodaji i prijenosu poslovnih udjela	Prijenos poslovnog udjela na Anu Anić	Dora Dorić
3.	18.8.2016.	Ov-44/16	25.8.2016.	Rješenje o nasljeđivanju	Od pok. P. Perića, nasljeđen poslovni udjel na Ivu Perića	Dora Dorić

Direktor
Ana Anić

3.3. Upis u knjigu poslovnih udjela

U knjigu poslovnih udjela upisuje se, temeljem prijave zainteresirane osobe, ili saznanja nekoga od organa društva s ograničenom odgovornošću, svaka izmjena podataka koji su u knjizi navedeni¹⁰. Odluku o upisu u knjigu poslovnih udjela donosi uprava društva s ograničenom odgovornošću, koja je dužna voditi knjigu poslovnih udjela.

ističemo...

Podsjećamo kako se knjiga poslovnih udjela mora voditi ažurno, što znači kako uprava društva mora odmah izvršiti upis u knjigu poslovnih udjela, čim su se ispunile zakonske pretpostavke za upis.

Zakonom nije određen oblik prijave tako da bi bila valjanja i prijava koja je učinjena usmeno, ali u svakom slučaju novi član društva s ograničenom odgovornošću kao podnositelj prijave mora dokazati stjecanje poslovnog udjela, a to može učiniti samo dostavljanjem ugovora o prodaji i prijenosu poslovnog udjela temeljem kojeg je stekao poslovni udio u društvu. U slučaju da se upisuje neka druga promjena (npr. opterećenje poslovnog udjela zalogom), opet je potrebno upravi društva dostaviti dokaz (ugovor o zalogu) temeljem kojeg će se izvršiti upis u knjigu poslovnih udjela. U praksi će vjerojatno ipak većina prijava za upis u knjigu poslovnih udjela biti učinjena u pisanom obliku.

Primjer – Prijava za upis podataka u knjigu poslovnih udjela

AAA d.o.o. za poslovno savjetovanje
Šenoina 102
10000 Zagreb

CCC d.o.o. za graditeljstvo
Uprava društva
Draškovićeve 88a
10000 Zagreb

Zagreb, 22. rujna 2016.

Predmet: prijedlog za upis u knjigu poslovnih udjela društva

Poštovani,
ovim putem Vas obavještavam da smo dana 20. rujna 2016. temeljem Ugovora o prodaji i prijenosu poslovnog udjela (u nastavku teksta: Ugovor), kojeg dostavljam u prilogu, stekli jedan poslovni udjel u trgovačkom društvu CCC d.o.o. za graditeljstvo, Zagreb.

Molimo Vas da sukladno čl. 410. st. 2. Zakona o trgovačkim društvima izvršite upis prijenosa poslovnog udjela stečenog navedenim Ugovorom na naše ime.

S poštovanjem,
Direktor
Tea Teić

Prilog:

- 1) Ugovor o prodaji i prijenosu poslovnog udjela od 20. rujna 2016.

3.4. Obavještavanje registarskog suda o promjenama

Uprava društva s ograničenom odgovornošću ustrojava knjigu poslovnih udjela i u nju upisuje podatke temeljem društvenog ugovora, čim novoosnovano društvo bude upisano u sudski registar. Nakon tog početnog upisa u knjigu poslovnih udjela, uprava društva mora ažurno voditi knjigu poslovnih udjela i bez odgađanja u nju upisivati sve naknadne promjene podataka.

ističemo...

O svakoj promjeni članova društva, ili njihovih poslovnih udjela, uprava društva s ograničenom odgovornošću dužna je bez odgađanja izvijestiti registarski sud.

O svim navedenim promjenama uprava društva s ograničenom odgovornošću obavještava registarski sud dostavljanjem popisa članova društva kojeg potpišu članovi uprave. U popis članova društva koji se dostavlja registarskom sudu navode se sljedeći podaci¹¹:

- imena i prezimena članova društva, prebivalište a za pravne osobe tvrtka i sjedište;
- osobni identifikacijski broj člana društva;
- nominalni iznosi poslovnih udjela koji im pripadaju i redni brojevi pod kojima ih se u društvu vodi;
- ono što je na temelju toga uplaćeno društvu te što je društvo eventualno vratilo članu.

Uprava mijenja popis članova društva na temelju priopćenja o promjeni i podnesenog dokaza da je do promjene došlo.

Primjer – Popis članova društva

DEEFDE d.o.o. za gostiteljstvo
Trg slobode 44
47000 Karlovac

POPIS ČLANOVA TRGOVAČKOG DRUŠTVA DEEFDE d.o.o. za gostiteljstvo

I. Temeljni kapital trgovačkog društva DEEFDE d.o.o. za gostiteljstvo, sa sjedištem u Karlovcu, Trg slobode 44, OIB: 85858585858 (u nastavku teksta: Društvo), iznosi 20.000,00 kn (slovima: dvadesettisuća kuna).

Član Društva: Jakov Jakovek iz Karlovca, Nova cesta 8b, OIB: 98678986708

Član Društva preuzeo je jedan poslovni udio u nominalnom iznosu od 20.000,00 kn (slovima: dvadesettisuća kuna), koji se u knjizi poslovnih udjela vodi pod rednim brojem 1.

Za preuzeti poslovni udio član Društva uplatio je jedan ulog u iznosu od 20.000,00 kn (slovima: dvadesettisuća kuna).

U Karlovcu, 22. kolovoza 2016.

Direktor
Dino Dinić

U slučaju da je u navedenim promjenama koje se upisuju u knjigu poslovnih udjela sudjelovao javni bilježnik, dužan je bez odgađanja

¹⁰ Čl. 410. st. 2. Zakona.

¹¹ Čl. 410. st. 2. Zakona.

nakon što je ona učinjena, bez obzira na eventualne kasnije razloge njezine nevaljanosti, umjesto članova uprave potpisati popis članova društva i dostaviti jedan primjerak registarskom sudu i nadležnoj Poreznoj upravi prema sjedištu društva a jedan društvu. Na tom popisu javni bilježnik mora potvrditi da sve što je u popisu navedeno odgovara promjenama u kojima je sudjelovao i da su podaci u njemu u skladu s podacima u posljednjem popisu koji je bio predan registarskom sudu.

Iz sudske prakse – Pravna shvaćanja prihvaćena na sjednici svih sudaca Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske od 19. lipnja 2008.:

“Popis članova društva sudu podnose javni bilježnici, koji su dužni na popisu potvrditi da sve što je u popisu navedeno odgovara promjenama u kojima su sudjelovali, te da su podaci u popisu u skladu s podacima u posljednjem popisu koji je bio predan registarskom sudu (čl. 412. st. 5. ZTD-a). U slučajevima u kojima javni bilježnik nije sudjelovao, za istinitost podataka iz popisa odgovorna je uprava društva.

Ako popis članova društva ili njihovih poslovnih udjela podnosi uprava društva, u smislu članka 410. stavak 2. i 3. ZTD-a popis članova društva potpisuju svi članovi uprave.

Uprava društva mijenja popis članova društva na temelju priopćenja o promjeni i podnesenog dokaza da je došlo do promjene, a o toj promjeni dužna je bez odgađanja izvijestiti registarski sud. Stoga uprava društva, a ne registarski sud, provjerava dokaze kojima se traži opis promjena u knjigu poslovnih udjela.”

3.5. Pravo uvida u knjigu poslovnih udjela

ističemo...

Sukladno Zakonu, svaka osoba koja može dokazati da za to ima pravni interes, ima pravo da u radno vrijeme razgledati knjigu poslovnih udjela društva¹².

Znači, radi se o pravu na neposredno razgledavanje knjige poslovnih udjela, a ne o pravu na dobivanje izvoda iz knjige poslovnih udjela bez prava neposrednog uvida u njen sadržaj. Da bi se pravo razgledavanja moglo ostvariti potrebno je upravi dokazati pravni interes.

Pravni interes za razgledavanje knjige poslovnih udjela ima npr. osoba koja želi steći poslovni udio u društvu s ograničenom odgovornošću. Namjera stjecanja poslovnog udjela može se npr. dokazati dostavljanjem upravi društva preslika ponude za stjecanje poslovnog udjela i sl. Za realizaciju prava na uvid u knjigu poslovnih udjela potrebno je upravi društva dostaviti zahtjev za razgledavanjem.

Zakon ne propisuje poseban oblik za ovaj zahtjev, ali preporuča se dostaviti ga u pisanom obliku, po mogućnosti uruđbirati u društvu s ograničenom odgovornošću, kako bi se sačuvao dokaz postavljanja zahtjeva.

¹² Čl. 410. st. 1. Zakona.

Primjer – zahtjev za uvid u knjigu poslovnih udjela

Dražen Dražić
Dunavska 5
21000 Split

DEDEDE d.o.o. trgovinu
Uprava društva
Ulica lipa 56
31000 Osijek

Split, 22. rujna 2016.

Predmet: zahtjev za uvid u knjigu poslovnih udjela društva

Poštovani,

ovim putem Vas obavještavam da imam namjeru steći poslovni udio trgovačkog društva DEDEDE d.o.o. za trgovinu iz Splita. S time u vezi dana 16. rujna 2016. uputio smo pismo namjere Upravi vašeg trgovačkog društva, radi stjecanja poslovnog udjela društva. S obzirom na navedeno, molim Vas da mi sukladno čl. 410. st. 1. Zakona o trgovačkim društvima omogućite uvid i razgledavanje knjige poslovnih udjela društva.

S poštovanjem,
Dražen Dražić

Prilog:

- 1) Pismo namjere od 16. rujna 2016.

3.6. Odgovornost članova uprave

Zakonom je određeno kako članovi uprave odgovaraju za točnost podataka u knjizi poslovnih udjela, ali i za popise koje su predali te izjave koje su dali registarskom sudu. Na odgovornost članova uprave primjenjuje se odredba čl. 397. Zakona.¹³

ističemo...

Ovom zakonskom odredbom je određeno kako u slučaju da su u osnivanju društva dani pogrešni podaci, članovi društva i članovi uprave društva kao solidarni dužnici dužni su društvu uplatiti iznose koji nisu uplaćeni, nadoknaditi plaćanja koja su učinjena u osnivanju društva i nisu prihvaćena kao troškovi osnivanja društva, a odgovaraju i za drugu štetu koja bi time bila pričinjena¹³.

Također, primjenjuje se i odredba čl. 430. Zakona, temeljem koje se na dužnu pozornost i odgovornost članova uprave na odgovarajući način primjenjuju odredbe čl. 252. Zakona o dužnoj pozornosti članova uprave dioničkog društva, čl. 273. i 273.a Zakona.

ističemo...

Članovi uprave društva s ograničenom odgovornošću odgovaraju solidarno i neograničeno cijelom svojom imovinom za štetu vjerovnicima, članovima društva i drugim osobama, u slučaju da im je šteta počinjena radi netočnog, ili nepravodobnog upisa u knjigu poslovnih udjela, ili radi toga što nisu dali izjave koje su bili dužni dati sukladno Zakonu.

¹³ Čl. 397. st. 1. Zakona.

U praksi bi se radilo o slučaju kada bi članovi uprave propustili obavijestiti registarski sud o promjeni člana uprave. Naime, radi ovog propusta novi član društva morao bi pretrpiti štetu jer se pretpostavlja (presumira) da je imatelj udjela onaj tko je upisan u knjigu poslovnih udjela¹⁴. U navedenim slučajevima uprava društva odgovara za štetu čak i kada je vođenje knjige poslovnih udjela povjerila nekoj drugoj osobi (npr. računovodstveni ured, odvjetnički ured, ili društvo).

3.7. Učinak upisa u knjigu poslovnih udjela

Upis u knjigu poslovnih udjela ima vrlo važan pravni učinak.

ističemo...

Naime, u odnosu na društvo član društva je samo onaj tko je upisan u knjizi poslovnih udjela i o čijem je članstvu u društvu obaviješten registarski sud¹⁵.

Iz navedene pretpostavke (presumpcije), proizlazi kako samim prijenosom poslovnog udjela (sklapanjem ugovora) stjecatelj poslovnog udjela još nije stekao članstvo u društvu.

Iz sudske prakse – Odluka Ustavnog suda RH, br. U-III-47/2011 od 31. siječnja 2013.:

„... Prema odredbi čl. 411. st. 1. Zakona o trgovačkim društvima... u odnosu na društvo član društva je samo onaj koji je upisan u knjizi poslovnih udjela i o čijem je članstvu u društvu obaviješten registarski sud. Dakle, do konstitutivne promjene člana Društva došlo je dana 15. prosinca 2006. godine, kada je o promjeni vlasničke strukture obaviješten Trgovački sud u Zagrebu... Sam upis promjene (provjeren 29. svibnja 2007.) ima samo deklaratorno značenje...“

Sukladno navedenom, Ustavni sud prihvaća da je upis promjene člana društva podnositelja proveden u skladu sa člankom 411. stavkom 1. ZTD-a kao mjerodavnim pravom, te su konstitutivni učinci promjene člana društva (podnositelja) nastupili 15. prosinca 2006. kao dana kada je o toj promjeni obaviješten registarski sud“.

Sklapanjem ugovora o prodaji i prijenosu poslovnog udjela, ugovor proizvodi pravne učinke između stranaka ugovora (prenositelja i stjecatelja poslovnog udjela), ali stjecatelj poslovnog udjela još nije postao i član društva. Naime, kako smo naveli, članstvo u društvu stječe se upisom u knjigu poslovnih udjela kojega uprava obavlja temeljem zahtjeva stjecatelja i podnesenog dokaza (ugovora o prodaji i prijenosa poslovnog udjela) te dostavom registarskom sudu novog popisa članova društva s dokazima o nastaloj promjeni. Znači za ostvarenje pretpostavke o članstvu u društvu, kumulativno se moraju ispuniti dva uvjeta:

- upis stjecatelja poslovnog udjela u knjigu poslovnih udjela društva;
- obavijest sudskom registru o promjeni.

Iz sudske prakse: Odluka VTS RH, br. PŽ-408/04 od 17. veljače 2014.:

„Odredbom čl. 411. st. 1. ZTD-a izričito je propisano da je u odnosu na društvo član društva samo onaj tko je upisan u knjigu poslovnih udjela. Sud nije ovlašten članstvo društva utvrđivati na druge načine, pa tako vršiti uvide u parnične spise niti ocjenjivati stanje tih postupaka a kako bi ocijenio koje su osobe članovi društva“.

U slučaju neslaganja stanja upisa u knjizi poslovnih udjela i popisa članova društva kojeg registarskom sudu dostavlja uprava društva, smatra se da su članovi društva osnivači navedeni u društvenom ugovoru, odnosno osobe navedene u popisu članova društva, a ako društvo ima samo jednog člana da je to osoba upisana u sudskom registru. U korist onoga tko pravnim poslom stječe poslovni udio, ili pravo na taj udio, vrijedi sadržaj popisa dostavljen registarskom sudu kao točan, osim za stjecatelja poslovnog udjela kome je poznato, ili mu zbog njegove grube nepažnje nije poznato da podatak nije točan. Stjecatelj ne može valjano steći poslovni udio s pouzdanjem u sadržaj popisa, ako podatak u pogledu poslovnog udjela koji se stječe nije točan, a od dostave registarskom sudu liste u kojoj je taj podatak pogrešno naveden nisu protekle tri godine, osim ako se netočnost popisa može pripisati ovlašteniku na udjelu.

Važno je naglasiti kako se navedena pravila iz odredbe čl. 411. st. 1. Zakona ne odnose na izvorno stjecanje članstva¹⁵ osnivanjem društva s ograničenom odgovornošću, niti na izvedeno stjecanje članstva u društvu nasljeđivanjem, odnosno pravnim sljedništvom kada se radi o pravnoj osobi. Navedena pravila odnose se isključivo na izvedeno stjecanje poslovnog udjela temeljem pravnog posla (npr. stjecanje poslovnog udjela temeljem ugovora o prodaji i prijenosu poslovnog udjela).

Zakonom je predviđena pretpostavka kako se smatra da je u knjizi poslovnih udjela obavljen upis s danom kada društvu prisprije prijava za upis, ako ona ispunjava uvjete koji se traže za takav upis, bez obzira na vrijeme kada je upis stvarno obavljen¹⁶. Ova pretpostavka u Zakonu postoji kako stjecatelj poslovnog udjela ne bi bio onemogućen u ostvarivanju svojih prava koja proizlaze iz članstva npr. radi pasivnosti uprave društva. Ovo iz razloga jer se u praksi često događa da uprava uopće ne vodi knjigu poslovnih udjela, ili ne reagira ažurno na podneseni zahtjev za upis promjena u knjizi poslovnih udjela.

3.8. Prekršaji u vezi vođenja knjige poslovnih udjela

Zakonom je u čl. 630. st. 1. t. 59.a i 59.b određeno kako da društvo čini prekršaj ako ne vodi knjigu poslovnih udjela, ili je ne vodi uredno, odnosno ako u propisanome roku ne obavijesti registarski sud o promjeni upisa u knjizi poslovnih udjela, ili ga o tome netočno obavijesti. Za ove prekršaje Zakonom je predviđena novčana kazna za društvo najviše do iznosa od 50.000,00 kuna. Za iste prekršaje Zakonom je predviđena novčana kazna i za člana uprave od 7.000,00 kuna a ako je učinjena teža povreda propisa radi stjecanja protupravne imovinske koristi, novčana kazna do iznosa od 50.000,00 kuna.

Osim toga, u čl. 631. Zakona predviđena je novčana kazna za prekršaj osobe, osim članova uprave, koja ne dostavi registarskom sudu, ili društvu popis članova društva, kada je to po Zakonu dužna učiniti, ili to ne učini u propisanome roku, ili dostavi popis koji ne sadrži propisane podatke, ili propisanu potvrdu, ili se njome ne potvrđuje istinito stanje, ili popis ne potpiše, najviše do iznosa od 7.000,00 kuna, a ako je učinjena teža povreda propisa radi stjecanja protupravne imovinske koristi novčanom kaznom do iznosa od 50.000,00 kuna.

Također, u čl. 632. Zakona je određeno kako će registarski sud opomenuti članove uprave, odnosno likvidatore koji, između ostalog, ne postupe sukladno odredbama čl. 410. st. 3. Zakona i zaprijetiti im plaćanjem novčane kazne ako u primjerenome roku ne postupe po opomeni. Pojedina izrečena novčana kazna ne može preći iznos od 3.000,00 kuna. Ovom kaznom registarski sud će kazniti onoga tko

¹⁵ Vidjeti pod 2.3.

¹⁶ Čl. 411. st. 2. Zakona.

¹⁴ Vidjeti pod 3.7.

povijedi obvezu da u roku propisanom Zakonom tome sudu podnese prijavu, kod njega pohrani potpis, ili preda propisane isprave.

4. Knjiga odluka

Osim knjige poslovnih udjela, Zakonom je predviđena obveza uprave društva da vodi i knjigu odluka. Članovi društva u skupštini donose odluke na koje su ovlašteni zakonom i društvenim ugovorom, osim ako se svi članovi u pojedinom slučaju u pisanom obliku ne dogovore o odluci koju treba donijeti, ili izjave da su suglasni s time da se o njoj glasuje pisanim putem¹⁷.

4.1. Odluke skupštine

Pitanja o kojima članovi odlučuju na skupštini određena su Zakonom¹⁸. Skupština odlučuje o pitanjima određenim društvenim ugovorom, a osobito o:

- financijskim izvješćima društva, izvješću uprave o stanju društva ako ga je društvo dužno izraditi, upotrebi ostvarene dobiti i pokrivanju gubitka, davanju razješnice članovima uprave i nadzornog odbora, ako ga društvo ima, što valja učiniti u prvih osam mjeseci poslovne godine za prethodnu godinu;
- zahtjevu za uplatama uloga;
- povratu dodatnih uplata novca članovima društva;
- imenovanju i opozivu članova uprave;
- izboru i opozivu članova nadzornog odbora ako ga društvo ima;
- podjeli, spajanju i povlačenju poslovnih udjela;
- davanju procure, ili trgovačke punomoći za sve pogone koju treba dati uprava;
- mjerama za ispitivanje i nadzor nad vođenjem poslova;
- izmjeni društvenog ugovora;
- postavljanju zahtjeva za naknadu štete koje društvo može imati protiv članova uprave i nadzornog odbora i zamjenika članova uprave te o imenovanju zastupnika u sudskom postupku ako društvo ne mogu zastupati članovi uprave ni nadzorni odbor;
- sklapanju ugovora kojima društvo treba trajno steći stvari, ili prava za neki svoj pogon za koje se plaća protuvrijednost koja je viša od vrijednosti petine temeljnog kapitala društva kao i o izmjeni takvih ugovora na teret društva, što je uvjet za njihovu valjanost, osim kada je riječ o stjecanju u ovršnom postupku, s time da se odluka o tome mora donijeti s većinom od tri četvrtine danih glasova.

Nadležnost skupštine da odlučuje o navedenim pitanjima može se društvenim ugovorom proširiti, ili smanjiti, ali se iz njezine nadležnosti ne može izuzeti donošenje sljedećih odluka:

- financijskim izvješćima društva, izvješću uprave o stanju društva ako ga je društvo dužno izraditi, upotrebi ostvarene dobiti i pokrivanju gubitka, davanju razješnice članovima uprave i nadzornog odbora, ako ga društvo ima, što valja učiniti u prvih osam mjeseci poslovne godine za prethodnu godinu;
- povratu dodatnih uplata novca članovima društva;
- izboru i opozivu članova nadzornog odbora ako ga društvo ima;
- postavljanju zahtjeva za naknadu štete koje društvo može imati protiv članova uprave i nadzornog odbora i zamjenika članova uprave te o imenovanju zastupnika u sudskom postupku ako društvo ne mogu zastupati članovi uprave ni nadzorni odbor;

- sklapanju ugovora kojima društvo treba trajno steći stvari, ili prava za neki svoj pogon za koje se plaća protuvrijednost koja je viša od vrijednosti petine temeljnog kapitala društva kao i o izmjeni takvih ugovora na teret društva, što je uvjet za njihovu valjanost, osim kada je riječ o stjecanju u ovršnom postupku, s time da se odluka o tome mora donijeti s većinom od tri četvrtine danih glasova, ako se ugovori sklapaju u roku od dvije godine nakon što je upisano u sudski registar.

4.2. Evidencija odluka skupštine u knjizi odluka

ističemo...

Odluke donesene na skupštini i one donesene pisanim putem moraju se bez odgađanja unijeti u posebnu knjigu odluka¹⁹.

Zakonom naime nije predviđeno da na skupštini društva s ograničenom odgovornošću obavezno mora biti prisutan i javni bilježnik, kako je to slučaj s glavnom skupštinom dioničkog društva. Naime, kada se radi o dioničkom društvu, javni bilježnik mora sastaviti zapisnik sa glavne skupštine u kojeg unosi svaku odluku koju je glavna skupština donijela te tako sastavljeni i ovjereni zapisnik dostaviti registarskom sudu.

Kako smo naveli, to kod skupštine društva s ograničenom odgovornošću nije slučaj. Knjiga odluka posebno doprinosi pravnoj sigurnosti i obaviještenosti onih članova koji iz bilo kojega razloga nisu bili nazočni na skupštini, kao i novih članova glede spoznaje onih odluka koje su donesene prije nego što su oni postali članovima društva²⁰. Ipak, treba naglasiti kako unatoč činjenici da je društvo s ograničenom odgovornošću dužno voditi knjigu odluka, upis pojedinih odluka u tu knjigu ima deklaratorni, a ne konstitutivni značaj za valjanost odluka skupštine.

4.3. Sadržaj i oblik knjige odluka

Za razliku od slučaja s knjigom poslovnih udjela, Zakonom nije propisan sadržaj knjige odluka. Osim toga, Zakonom nije propisan ni oblik u kojem se vodi knjiga odluka. To znači kako ova knjiga može, kao i knjiga poslovnih udjela, biti vođena u pisanom obliku, ili na računalu u elektronskom obliku.

17 Čl. 440. st. 1. Zakona.

18 Čl. 441. st. 1. Zakona.

19 Čl. 446. st. 1. Zakona.

20 Gorenc, Česić, Buljan, Brkanić: „Komentar Zakona o trgovačkim društvima“, RRIIF, Zagreb, 2008., str. 1100.

Primjer – Knjiga odluka

KNJIGA ODLUKA

Trgovačko društvo: **KAELKA d.o.o. za ugostiteljstvo**Adresa: **Velika ulica 7, Šibenik**

R. br.	Datum donošenja odluke	Način donošenja odluke	Naziv odluke	Sadržaj odluke	Datum stupanja na snagu	Veza s prethodnom odlukom	Pobijanje/ništavost odluke	Datum upisa	Ime i prezime Osobe koja je izvršila upis
1.	17.8.2016.	Skupština	Odluka o usvajanju financijskih izvješća	Usvajanje financijskih izvješća za 2015.	17.8.2016.	-	-	18.8.2016.	Mila Mišin
2.	17.8.2016.	Skupština	Odluka o uporabi dobiti za 2015.	Dobit za 2015. isplaćuje se članovima	17.8.2016.	-	-	18.8.2016.	Mila Mišin
3.	17.8.2016.	Skupština	Odluka o davanju razrješnice upravi	Daje se razrješnica članovima uprave	17.8.2016.	-	-	18.8.2016.	Mila Mišin

Direktor
Vjeran Vjerić

4.4. Pravo uvida članova društva u knjigu odluka

Zakonom je određeno kako svaki član društva ima za vrijeme radnog vremena društva pravo uvida u knjigu odluka. Svakome članu društva mora se na njegov zahtjev bez odgađanja preporučanim pismom dostaviti izvod iz svih odluka koje su unesene u knjigu odluka potpisane od strane uprave uz priopćenje dana i mjesta donošenja te podataka o upisu u tu knjigu. Zakonom nije određen oblik zahtjeva za davanjem izvoda iz odluka unesenih u knjigu odluka, ali mišljenja smo kako bi bilo dobro takav zahtjev upućivati u pisanom obliku.

Primjer – zahtjev za uvid u knjigu odluka

Iva Ivić
Zagrebačka 6c
51000 Rijeka

HAGEHA d.o.o. trgovinu
Uprava društva
Velika ulica 99a
52100 Pula

Rijeka, 24. rujana 2016.

Predmet: zahtjev za uvid u knjigu odluka društva

Poštovani,
član sam trgovačkog društva HAGEHA d.o.o. za trgovinu iz Pule (u nastavku teksta: Društvo) od 2009. godine. Kako nisam bio u mogućnosti biti prisutan na skupštini Društva koja je održana 29. kolovoza 2016., ovim putem Vas molim da mi sukladno čl. 441. Zakona o trgovačkim društvima omogućite uvid u knjigu odluka Društva, odnosno da mi dostavite izvod iz odluka donesениh na toj skupštini Društva sukladno odredbama Zakona.

S poštovanjem,
Iva Ivić

4.5. Odgovornost članova uprave

Uprava društva s ograničenom odgovornošću je pri vođenju knjige odluka dužna postupiti s pozornošću urednog i savjesnog gospodarstvenika. Kao i kod vođenja knjige poslovnih udjela članovi uprave odgovaraju društvu kao solidarni dužnici za ažurnost i točnost upisanih podataka²¹.

4.6. Prekršaji u vezi vođenja knjige odluka

Sukladno čl. 632. Zakona, registarski sud će opomenuti članove uprave, odnosno likvidatore koji, između ostalog, ne postupaju sukladno odredbama čl. 446. Zakona i zaprijetiti im plaćanjem novčane kazne ako u primjerenome roku ne postupaju po opomeni. Pojedina izrečena novčana kazna ne može preći iznos od 3.000,00 kuna. Ovom kaznom registarski sud će kazniti onoga tko povrijedi obvezu da u roku propisanom Zakonom tome sudu podnese prijavu, kod njega pohrani potpis, ili preda propisane isprave.

5. Zaključak

Vođenje knjige poslovnih udjela obveza je uprave društva s ograničenom odgovornošću. Član društva s ograničenom odgovornošću ostvaruje svoja članska prava temeljem činjenice da je upisan u knjigu poslovnih udjela. Za ostvarenje pretpostavke o članstvu u društvu, stjecatelj poslovnog udjela mora se upisati u knjigu poslovnih udjela društva i sudski registar mora biti obaviješten o promjeni u knjizi poslovnih udjela.

Uz obvezu vođenja knjige poslovnih udjela, uprava društva s ograničenom odgovornošću dužna je voditi i knjigu odluka. U ovu knjigu bez odgađanja se upisuju odluke donesene na skupštini i one donesene pisanim putem. Nepoštivanje odredbi Zakona u vezi s vođenjem knjige poslovnih udjela i knjige odluke može dovesti do prekršajne odgovornosti uprave društva s ograničenom odgovornošću, ali i do odgovornosti za štetu prema društvu i drugim osobama.

²¹ Čl. 430. u vezi s čl. 252. i čl. 273. Zakona.

